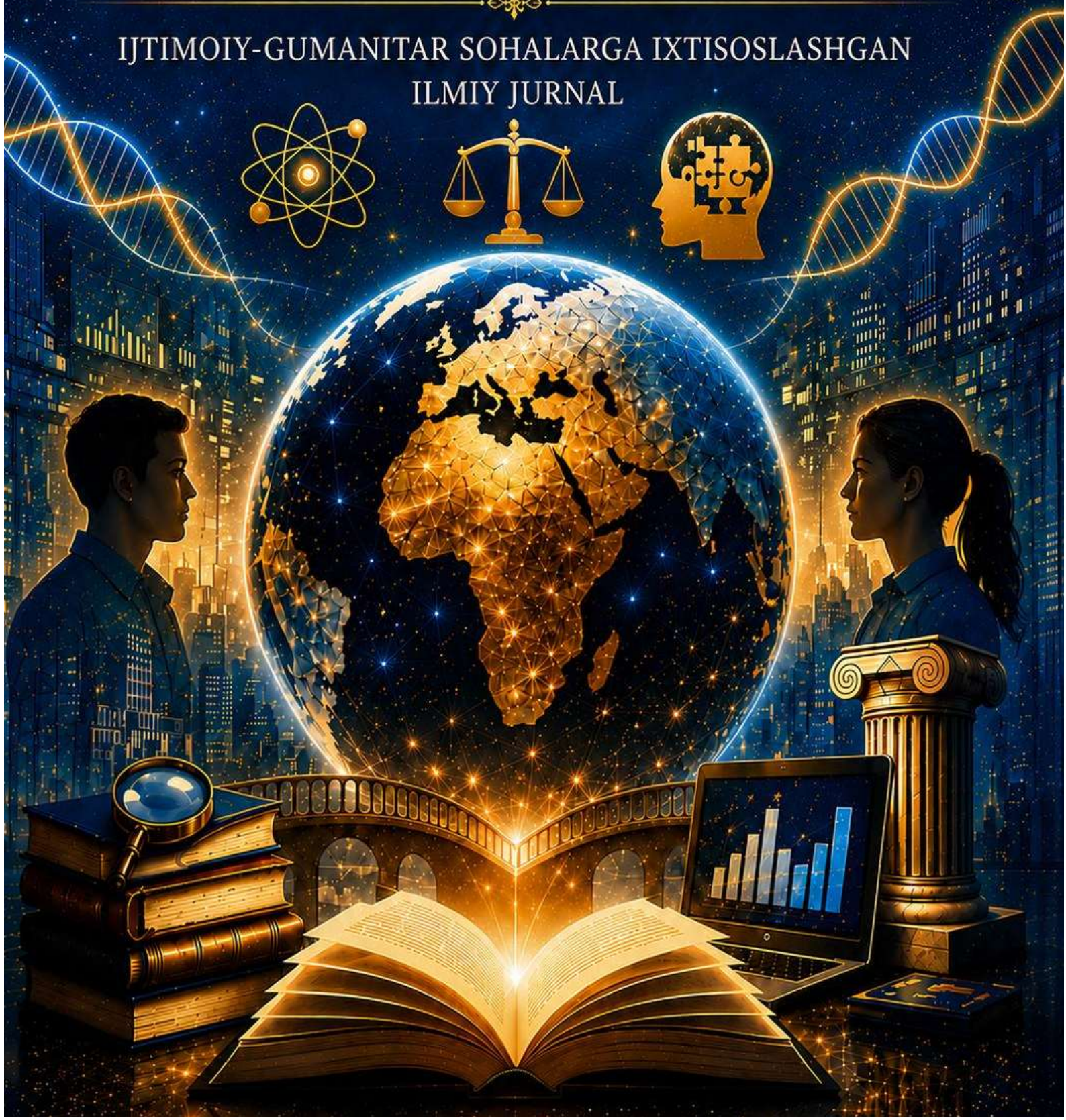
№3 2026

ISSN-L: 3093-9240

FANLARARO ILMIY TADQIQOTLAR

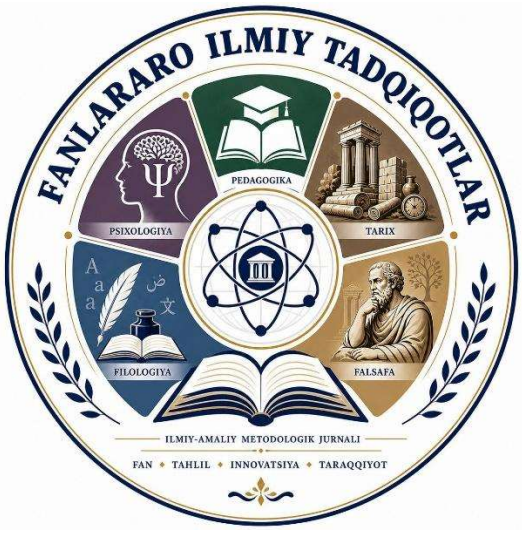
IJTIMOIY-GUMANITAR SOHALARGA IXTISOSLASHGAN
ILMIY JURNAL

FANLARARO ILMIY TADQIQOTLAR
ilmiy-amaliy metodologik jurnal

МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
научно-практический и методологический журнал

INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC RESEARCH
scientific-practical and methodological journal

№3 2026

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi huzuridagi Axborotlashtirish va telekommunikatsiyalar sohasida nazorat inspeksiyasi tomonidan 2026-yil 5-may sanasida davlat ro‘yxatidan o‘tkazilib, 1564147-sonli rasmiy guvohnoma asosida faoliyat yuritadi.

BOSH MUHARRIR:
Ashurov Ramzidin Ramazonovich
psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

BOSH MUHARRIR O‘RINBOSARI
Ismatulloyev Abdullo Nasrulloyevich
psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

TAHRIRIYAT KENGASHI:
Rejep Uzyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Blinova Ye.E. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Abdullayeva B.S. – pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Ibragimova G.N. – pedagogika fanlari doktori, professor
Mamurov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Filippova O.G. – pedagogika fanlari doktori, professor (Rossiya)
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari doktori(DSc), professor
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
Umarova N.Sh. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Ismoilova N.Z. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Abdullayeva D.U. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Atabayeva N.B. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Jabborov X.X. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Akramov M.R. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Tuychieva S.M. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Gadoyeva M.I. – filologiya fanlari doktori (DSc), professor
Rasulov Z.I. – filologiya fanlari doktori (DSc), professor
Qurbonboyev A.N. – psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
Taniyeva G. M. – tarix fanlari doktori, professor
Davlatova S.T. – tarix fanlari doktori, professor
Qurbonova M. B. – tarix fanlari nomzodi, professor
Turdiyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Maxmudova D.A. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldashev S.R. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Botirova D.B. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Alimova Ye.G. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Джексембаева Г.С. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) (Qozog‘iston)
Jalilov N.A.– pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Vahobov A.A. – pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Raxmatova M.M. – filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xalilova R.R. – filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Bobojonov Sh.U. – tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sharipov Sh.F. – tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Bo‘tayev J.Sh. – tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Bobojonova F. X. – tarix fanlari nomzodi, dotsent

Mas’ul muharrir:
Xayitov Xayotjon Xikmat o‘g‘li

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР
Ашуров Рамзидин Рамазонович
доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА
Исматуллоев Абдулло Насруллоевич
доктор философии (PhD) по психологическим наукам

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ
Реджеп Узюрек - доктор психологических наук, профессор (Турция)
Блинова Е.Е. - доктор психологических наук, профессор (Россия)
Стоюхина Н.Ю. - кандидат психологических наук, доцент (Россия)
Абдуллаева Б.С. - доктор педагогических наук (DSc), профессор
Ибрагимова Г.Н. - доктор педагогических наук, профессор
Мамуров Б.Б. - доктор педагогических наук, профессор
Филиппова О.Г. - доктор педагогических наук, профессор (Россия)
Мирзаева Ф.О. - доктор педагогических наук (DSc), профессор
Бафаев М.М. - доктор психологических наук (DSc), доцент
Умарова Н.Ш. - доктор психологических наук (DSc), профессор
Исмоилова Н.З. - доктор психологических наук (DSc), профессор
Абдуллаева Д.У. - доктор психологических наук (DSc), профессор
Атабаева Н.Б. - доктор психологических наук (DSc), профессор
Джабборов Х.Х. - доктор психологических наук (DSc), профессор
Акрамов М.Р. - доктор психологических наук (DSc), профессор
Туйчиева С.М. - доктор психологических наук (DSc), профессор
Гадоева М.И. - доктор филологических наук (DSc), профессор
Расулов З.И. - доктор филологических наук (DSc), профессор
Курбанбоев А.Н. - доктор психологических наук (DSc), доцент
Таниева Г.М. - доктор исторических наук, профессор
Давлатова С.Т. - доктор исторических наук, профессор
Курбанова М.Б. - кандидат исторических наук, профессор
Турдиев Б. - доктор философских наук, профессор
Махмудова Д.А. - доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент
Юлдашев С.Р. - доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент
Ботирова Д.Б. - доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент
Алимова Е.Г. - доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент
Джексембаева Г.С. - доктор философии (PhD) по психологическим наукам (Казахстан)
Жалилов Н.А. - доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент
Вахобов А.А. - доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент
Рахматова М.М. - доктор философии (PhD) по филологическим наукам, доцент
Халилова Р.Р. - доктор философии (PhD) по филологическим наукам, доцент
Бобожонов Ш.У. - доктор философии (PhD) по историческим наукам, доцент
Шарипов Ш.Ф. - доктор философии (PhD) по историческим наукам
Бутаев Ж.Ш. - доктор философии (PhD) по историческим наукам
Бобожонова Ф.Х. - кандидат исторических наук, доцент

Ответственный редактор
Хайитов Хаётжон Хикмат угли

EDITOR-IN-CHIEF
Ashurov Ramzidin Ramazonovich
Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF
Ismatulloyev Abdullo Nasrulloyevich
Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences

EDITORIAL BOARD
Rejep Uzyurek - Doctor of Psychological Sciences, Professor (Türkiye)
Blinova Ye.E. - Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyukhina N.Yu. - Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor (Russia)
Abdullaeva B.S. - Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Ibragimova G.N. - Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Mamurov B.B. - Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Filippova O.G. - Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Russia)
Mirzaeva F.O. - Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Bafaev M.M. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor
Umarova N.Sh. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor
Ismoilova N.Z. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor
Abdullaeva D.U. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor
Atabayva N.B. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor
Jabborov Kh. Kh. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor
Akramov M.R. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor
Tuychieva S.M. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor
Gadoeva M.I. - Doctor of Philological Sciences (DSc), Professor
Rasulov Z.I. - Doctor of Philological Sciences (DSc), Professor
Qurbonboev A.N. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor
Tanieva G.M. - Doctor of Historical Sciences, Professor
Davlatova S.T. - Doctor of Historical Sciences, Professor
Kurbonova M.B. - Candidate of Historical Sciences, Professor
Turdiev B. - Doctor of Philosophy Sciences, Professor
Makhmudova D.A. - Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor
Yuldashev S.R. - Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor
Botirova D.B. - Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor
Alimova Ye.G. - Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor
Dzheksembayeva G.S. - Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences (Kazakhstan)
Jalilov N.A. - Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor
Vahobov A.A. - Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor
Raxmatova M.M. - Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Khalilova R.R. - Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Bobojonov Sh.U. - Doctor of Philosophy (PhD) in Historical Sciences, Associate Professor
Sharipov Sh.F. - Doctor of Philosophy (PhD) in Historical Sciences
Butayev J.Sh. - Doctor of Philosophy (PhD) in Historical Sciences
Bobojonova F.X. - Candidate of Historical Sciences, Associate Professor

Managing Editor
Xayitov Xayotjon Xikmat ugli

BO‘LAJAK MUTAXASSISLARNING KASBIY RIVOJLANISHIGA QARATILGAN ILMIY TADQIQOTLAR TAHLILI

Tuychiyeva Saodat Melikuziyevna
TAFU Psixologiya kafedrasi mudiri, p.f.d. professor

Annotatsiya. Maqolada shaxsning kasbiy rivojlanishini o‘rganishga qaratilgan tadqiqotlarga alohida urg‘u beriladi. Jumladan, mutaxassis kadrlarda Hard Skills, Soft Skills va Self Skills kompetensiyalarining rivojlanishiga ta’sir etuvchi psixologik xususiyatlarni ilmiy o‘rganish masalalari yoritilgan.

Kalit so‘zlar: kognitiv, amaliy ko‘nikmalar, Hard Skills, Soft Skills, Self Skills, kompetensiya, o‘zini o‘zi baholash, o‘zini o‘zi refleksiyalash, psixologik mezonlar.

АНАЛИЗ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ, ПОСВЯЩЁННЫХ ПРОФЕССИОНАЛЬНОМУ РАЗВИТИЮ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Аннотация. В статье особое внимание уделяется исследованиям, направленным на изучение профессионального развития личности. В частности, рассматриваются исследования психологических особенностей, влияющих на развитие Hard Skills, Soft Skills и Self Skills у специалистов.

Ключевые слова: когнитивные, практические навыки, Hard Skills, Soft Skills, Self Skills, компетентность, самооценка, саморефлексия, психологические критерии.

ANALYSIS OF SCIENTIFIC RESEARCH ON THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE SPECIALISTS

Annotation. The article places special emphasis on research aimed at studying the professional development of the individual. In particular, it examines studies on the psychological characteristics that influence the development of Hard Skills, Soft Skills, and Self Skills among professionals.

Keywords: cognitive, practical skills, Hard Skills, Soft Skills, Self Skills, competence, self-assessment, self-reflection, psychological criteria**.**

KIRISH

Pedagog-psixologlarning kasbiy rivojlanishiga qaratilgan ilmiy tadqiqotlar dunyoning yetakchi ta’lim muassasalari va ilmiy markazlarida, jumladan, Chapel Hilldagi Shimoliy Karolina universiteti (AQSh), Notre Dame Merilend universiteti Formatsiya maktabi (AQSh), AQSh Milliy universiteti (AQSh), Maks Plank nomidagi Inson miyasi va kognitiv fanlar instituti (Germaniya), Edit Kovan

universiteti (Avstraliya), Seul milliy universiteti (Koreya), Janubi-G‘arbiy universitet (Xitoy), Moskva davlat pedagogika universiteti (Rossiya Federatsiyasi) hamda Yaroslavl davlat universitetida (Rossiya Federatsiyasi) olib borilmoqda.

Jahonda shaxsning kasbiy rivojlanishini o‘rganishga qaratilgan tadqiqotlar asosida qator muhim ilmiy natijalarga erishilgan. Xususan, o‘zini o‘zi baholash va o‘zini o‘zi refleksiyalash psixologlar uchun asosiy kompetensiya hamda kasbiy tayyorgarlikning muhim asosi ekanligi aniqlangan (Chapel Hilldagi Shimoliy Karolina universiteti, AQSh); psixologlarning amaliy ko‘nikmalarini rivojlantirish, Hard Skills, Soft Skills va Self Skills darajasini oshirishga qaratilgan psixokorreksion dasturlar ishlab chiqilgan (Notre Dame Merilend universiteti Formatsiya maktabi, AQSh); shaxsning kasbiy o‘zini o‘zi anglashidagi o‘zgarishlar tadqiq etilgan (AQSh Milliy universiteti, AQSh); refleksiv xususiyatlarning kasbiy shakllanishdagi ahamiyati asoslab berilgan (Maks Plank nomidagi Inson miyasi va kognitiv fanlar instituti, Germaniya); talabalarning o‘z ustida ishlash ko‘nikmalarining psixologik mexanizmlari aniqlangan (Edit Kovan universiteti, Avstraliya); ta’lim muhitiga nisbatan refleksiyani shakllantirishda psixologik bilimlarning ta’siri o‘rganilgan (Seul milliy universiteti, Koreya); psixologlarning kasbiy o‘zini o‘zi anglash xususiyatlarining neyrobiologik asoslari yoritilgan (Janubi-G‘arbiy universitet, Xitoy); shaxsda refleksivlikni rivojlantirishning psixologik mezonlari ishlab chiqilgan (Moskva davlat pedagogika universiteti, Rossiya Federatsiyasi); psixologlarning kasbiy kompetensiyasini diagnostika qilish metodikalari yaratilgan va ilmiy jihatdan asoslangan (Yaroslavl davlat universiteti, Rossiya Federatsiyasi).

Jahonda amaliyotchi psixolog va psixolog-konsultantlarning amaliy ko‘nikmalarini rivojlantirish muammolari bo‘yicha qator ustuvor yo‘nalishlarda ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. Jumladan, ta’lim muhitida kompetentligi yuqori bo‘lgan mutaxassislarni tayyorlash, psixologlarda kasbiy muhim sifatlarni shakllantirish, ularning amaliy ko‘nikmalari rivojlanganlik darajasini aniqlashga xizmat qiluvchi psixodiagnostik vositalarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish, shuningdek, mutaxassislarda Hard Skills, Soft Skills va Self Skills kompetensiyalarining rivojlanishiga ta’sir etuvchi psixologik omillarni ilmiy jihatdan o‘rganish dolzarb yo‘nalishlar sifatida e’tirof etilmoqda. Shu bilan birga, pedagog-psixologlarning kasbiy shakllanishi, amaliy ko‘nikmalarni dual ta’lim tizimida rivojlantirish hamda bo‘lajak mutaxassislarning Soft Skills kompetensiyalarini takomillashtirishning samarali mexanizmlarini aniqlash zarurati tobora ortib bormoqda.

Tadqiqotning asosiy maqsadi bo‘lajak mutaxassislarda kasbiy-amaliy kompetentlikni dinamik rivojlantirishning psixologik xususiyatlarini ochib berish

hamda ularning kasbiy rivojlanishida Hard Skills va Soft Skills kompetensiyalariga oid amaliy ko‘nikma va malakalarni rivojlantirishning metodologik asoslarini ishlab chiqishdan iborat. Ushbu maqsaddan kelib chiqib, bo‘lajak pedagog-psixologlarning kasbiy-amaliy kompetentligini rivojlantirishda «raqobatbardosh mutaxassis» obrazining empatiya, tashkilotchilik, kommunikativlik va o‘z-o‘zini faollashtirish bilan bog‘liq professional sifatlarining integrativ namoyon bo‘lishi muhim omil sifatida qaraldi. Shu asosda kasbiy identifikatsiyaning kognitiv-semantik hamda hissiy-irodaviy xususiyatlarining dinamik shakllanishi jarayonida Hard Skills va Soft Skills kompetensiyalarining o‘zaro uyg‘unlashuvini aniqlash tadqiqotning asosiy vazifalaridan biri sifatida belgilandi.

MAVZUNING O‘RGANILGANLIGI VA METODOLOGIYASI

Respublikamizda bo‘lajak mutaxassislarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning psixologik xususiyatlari, kasbiy qobiliyat, kasbiy yo‘nalganlik, kasbiy mas’uliyat hamda kasbiy sifatlar muammolari M.A. Abdullajonova, D.N. Arzikulov, Yu.M. Asadov, Sh.R. Baratov, A.A. Beknazarov, M.G. Davletshin, U.S. Jumayev, S.X. Jalilova, V.M. Karimova, I.I. Maxmudov, M.M. Mavlonov, N.M. Majidov, A.M. Mashkurov, N.H. Murotaliyeva, D.G. Muxamedova, A. Muxtorova, N.A. Ruziqulov, H.A. Rixsiyeva, N.S. Safoyev, L.A. Popova, A.X. Ubaydullayev, B.R. Qodirov, U.A. Qosimov, F.I. Xaydarov, E.G‘. G‘oziyev, G‘.B. Shoumarov va boshqa olimlar tomonidan ilmiy tadqiq etilgan.

Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stligi olimlari V.G. Asev, S.A. Alifanov, A.M. Arsenev, D.B. Bogoyavlenskaya, L.I. Bojovich, A.V. Brushlinskiy, F.N. Gonobolin, A.A. Derkach, E.F. Zeer, E.P. Ilin, E.A. Klimov, A.K. Markova, L.M. Mitina, I.N. Klyuyeva, A.V. Karpov, A.V. Kashirin, N.V. Kuzmina, T.V. Kudryavseva, E.A. Levanova, A.N. Leontev, K.S. Leytes, A.M. Novikov, I.N. Nikitin, V.A. Slastenin, L.N. Stepanova va boshqalar tomonidan bo‘lajak mutaxassislarning ta’lim jarayonidagi muloqotchanlik qobiliyatlarini rivojlantirish, Hard Skills kompetensiyalarini shakllantirish, shaxsning kasbiy rivojlanishi, kasbiy yo‘nalganligi hamda qobiliyat va layoqatni rivojlantirishning ilmiy asoslari keng tadqiq etilgan. Xorijlik psixologlar D. Abrams, M. Argyle, S. Joshi, E. Erikson, D. Campbell, Ch. Cooley, R. Laing, K. Lewin, K. McGowan, G.H. Mead, P. Miller, J. Raven, H. Tajfel va boshqalar tomonidan kasbiy faoliyatga tayyorlash hamda kasbiy identifikatsiyaning psixologik xususiyatlariga oid masalalar chuqur ilmiy o‘rganilgan.

Bo‘lajak mutaxassislarning kasbiy mobilligini shakllantirish muammosi pedagogika va psixologiya fanlari doirasida hali ham maxsus tadqiqot obyekti sifatida to‘liq o‘rganilmagan. Mazkur ilmiy bo‘shliqni to‘ldirish uchun, avvalo, bo‘lajak mutaxassislarning kasbiy mobilligini shakllantirish jarayonida yuzaga

keladigan muammolarni aniqlash hamda ularning kasbiy faoliyatini ilmiy jihatdan tahlil qilish zarur. Bunda mutaxassislarni tayyorlash jarayonida kasbiy mobillikning shakllanishiga ta’sir etuvchi pedagogik va psixologik shart-sharoitlarni o‘rganish, kasbiy mobillik modelini ishlab chiqish hamda uning komponentlari rivojlanishini ta’minlovchi mazmun, shakl va metodlarni aniqlash muhim ilmiy vazifa hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, Yu.Yu. Dvoretskaya, G.E. Zborovskiy, E.A. Nikitina, I.V. Nikulina va M.N. Rutkevich kasbiy mobillikni shaxsning kognitiv hamda kasbiy faoliyat sohalarida samarali harakat qilish qobiliyati sifatida talqin etgan bo‘lsalar, L.V. Vershinina, L.V. Goryunova, S.G. Jeltova, B.M. Igoshev, Yu.I. Kalinovskiy, I.V. Nikulina va S.V. Nujnova kasbiy mobillikni shaxsning muhim kasbiy sifati sifatida ilmiy asoslab berganlar.

Oliy ta’lim tizimida mutaxassislarni kasbiy faoliyatga tayyorlash jarayoni tahlili shuni ko‘rsatadiki, mazkur jarayon murakkab va ko‘p bosqichli xususiyatga ega. Shu sababli uni doimiy ravishda takomillashtirib borish zarur. Kasbiy mahorat va kompetentlik nafaqat ta’lim jarayonida, balki mutaxassisning o‘z ustida muntazam ishlashi hamda ishlab chiqarishdan ajralmagan holda malakasini oshirib borishi bilan ham belgilanadi. L.M. Mitinaning ta’kidlashicha, kasbiy tayyorgarlik faoliyati o‘z-o‘zini rivojlantirish tamoyili bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, oliy ta’lim bosqichidayoq mutaxassisning o‘z salohiyatini namoyon etishiga xizmat qiladi. O‘zbek psixologi D.G. Muxamedovaning fikricha, zamonaviy oliy ta’lim tizimi jahon talablari va standartlariga mos, ijodkor, kompetent, mas’uliyatli, o‘z kasbining ustasi hamda innovatsiyalarni amaliyotga tatbiq etishga tayyor mutaxassislarni tayyorlashni talab etadi.

Ijtimoiy faollik shaxs hayotining barcha jabhalarida namoyon bo‘lib, talabalarda u, avvalo, o‘quv-amaliy faoliyat jarayonida shakllanadi. Ilmiy tahlillar talabaning ijtimoiy faolligini belgilovchi asosiy sifatlar qatoriga kirishimlilik, faoliyatning ijtimoiy ahamiyatini anglash, tashkilotchilik, tashabbuskorlik, ijtimoiy muloqotchanlik hamda o‘z ijtimoiy faoliyatidan qoniqish kabi omillarni kiritadi. Aynan ushbu sifatlarni rivojlantirish bo‘lajak mutaxassislarning kasbiy-amaliy kompetentligini dinamik rivojlantirishning muhim psixologik omillaridan biri hisoblanadi.

Bo‘lajak mutaxassisni tayyorlash keng qamrovli va uzluksiz jarayon bo‘lib, u nazariy hamda amaliy kompetensiyalarni o‘z ichiga oladi. Kasbiy qobiliyatlar, kasbiy ko‘nikmalar va malakalar negizida bo‘lajak mutaxassislarda kasbiy-amaliy kompetentlikning dinamik rivojlanishi yuz beradi. Ushbu dinamik rivojlanishning psixologik xususiyatlari “Men” konsepsiyasi, kasbiy o‘zini o‘zi baholash, kasbiy qadriyatlar, o‘z imkoniyatlarini anglash, kasbiy talablarga adekvat javob bera olish hamda kasbiy tajribani o‘zlashtirish jarayonlari orqali namoyon bo‘ladi. Shu bilan

birga, bo‘lajak mutaxassislarda kasbiy-amaliy kompetentlikning dinamik rivojlanishi murakkab va ko‘p omilli jarayon bo‘lib, u bir tomondan bilim, ko‘nikma, malaka va qobiliyatlarning takomillashuvi asosida kasbiy faoliyat samaradorligining izchil ortishi bilan tavsiflansa, ikkinchi tomondan, kasb talablari bilan shaxs sifatlari o‘rtasidagi nomuvofiqlik tufayli regressiv rivojlanish holatlari yuzaga kelishi bilan ham tavsiflanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

A.K. Markovaning fikricha, mutaxassisning muhim kasbiy sifatlari qatoriga eruditsiya, maqsadga yo‘naltirilganlik, ijodiy tafakkur, zukkolik, ko‘tarinki kayfiyat, kuzatuvchanlik, ishonchlilik, topqirlik, pedagogik bashorat hamda refleksiya (o‘zini o‘zi anglash va namoyon etish) kiradi.

Hard Skills - pedagog-psixologning kasbiy faoliyatini samarali amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan maxsus bilim, ko‘nikma va malakalar majmuidir. Mazkur kompetensiyalar odatda an’anaviy oliy ta’limning asosiy bosqichlarida tizimli ravishda shakllantiriladi hamda mutaxassisning kasbiy tayyorgarligining fundamental asosini tashkil etadi. So‘nggi yillarda Hard Skills bilan bir qatorda zamonaviy ta’lim tizimida Soft Skills tushunchasi ham keng qo‘llanila boshladi.

Universal kasbiy kompetensiyalar sifatida e’tirof etiladigan Soft Skills bugungi kunda dunyoning barcha sohalarida faoliyat yuritayotgan mutaxassislar uchun muhim talab hisoblanadi. Ilmiy adabiyotlarda mazkur tushuncha turli nomlar bilan talqin qilinadi. Jumladan, «ishga joylashish ko‘nikmalari» (employability skills), «insonlar bilan ishlash ko‘nikmalari» (people skills), «kasbiy bo‘lmagan ko‘nikmalar» (non-professional skills), «tayanch ko‘nikmalar» (key skills), «hayotiy ko‘nikmalar» (life skills) hamda keyingi yillarda «ijtimoiy taraqqiyot ko‘nikmalari» (skills for social progress) atamalari qo‘llanilib kelinmoqda (Raitskaya & Tixonova, 2018).

Soft Skills (yumshoq ko‘nikmalar) - kasbiy faoliyat samaradorligini ta’minlovchi shaxsiy fazilatlar, odatlar, shaxslararo munosabatlarni yo‘lga qo‘yish hamda samarali muloqot qilish qobiliyatlari majmuidir. Mutaxassisning Soft Skills kompetensiyalari, avvalo, samarali muloqot o‘rnatish, jamoada ishlash va hamkorlik qilish, muammolarni konstruktiv hal etish, turli vaziyatlarga moslasha olish, tashkilotchilik, yetakchilik hamda vaqtni oqilona boshqarish kabi sifatlarda namoyon bo‘ladi.

Ko‘nikmalar amaliy faoliyatni muvaffaqiyatli bajarish hamda nazariy bilimlarni amaliyotda samarali qo‘llashni ta’minlovchi faoliyat komponenti hisoblanadi. Mazmuniga ko‘ra ko‘nikmalar amaliy (jismoniy) va aqliy, shakliga ko‘ra esa oddiy hamda murakkab turlarga ajratiladi. Shu bois Hard Skills va Soft Skills kompetensiyalarining uyg‘un rivojlanishi bo‘lajak mutaxassisning kasbiy-

amaliy kompetentligini shakllantirishning muhim psixologik shartlaridan biri sifatida qaraladi.

XULOSA

Bilimlarni egallash, ularni chuqur o‘zlashtirish va amaliy faoliyatda samarali qo‘llashga yo‘naltirilgan jarayon bo‘lajak mutaxassisning kasbiy rivojlanishining muhim omili hisoblanadi. Kasbiy rivojlanishning asosiy zaminini esa uzluksiz ta’lim olishga bo‘lgan ehtiyoj, doimiy o‘qish va o‘z bilim hamda ko‘nikmalarini muntazam ravishda yangilab borishga intilish tashkil etadi. Shu bilan birga, o‘z-o‘zini takomillashtirish, mustaqil izlanish, refleksiv tahlil qilish va o‘z ustida tizimli ishlashga bo‘lgan ichki motivatsiya mutaxassisning kasbiy kompetentligini izchil rivojlantirishning muhim psixologik omillaridan biri hisoblanadi. Aynan ushbu sifatlar bo‘lajak mutaxassisning o‘z kasbiy salohiyatini to‘liq ro‘yobga chiqarishi, zamonaviy kasbiy talablarga moslashishi hamda raqobatbardosh mutaxassis sifatida shakllanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Корнеева Н. Ю., Уварина Н. В. Методологические основы формирования надпрофессиональных навыков у педагогов профессионального обучения //Вестник педагогических наук Учредители: Индивидуальный предприниматель Клюев Александр Васильевич. – №. 2. – С. 329-334.

2. Tuychieva C. (2024). Проблема Формирования Надпрофессиональных Навыков Будущих Специалистов. Modern Science and Research, 3(1), 1–7. Retrieved from https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/28163.

O‘SMIR SPORTCHILARNING STRESS HOLATIGA BARQARORLIGI XUSUSIYATLARI **Abdurasulov Rustam Abduraimovich**	**6**
BO‘LAJAK MUTAXASSISLARNING KASBIY RIVOJLANISHIGA QARATILGAN ILMIY TADQIQOTLAR TAHLILI **Tuychiyeva Saodat Melikuziyevna**	**19**
OLIY TA’LIM MUASSASALARI BITIRUVCHILARIDA SHAXSIY QADRIYATLARNING KASBIY KARYERANI REJALASHTIRISHDAGI IJTIMOIY-PSIXOLOGIK AHAMIYATI **Xolyigitova Nasiba Xabibullayevna**	**25**
O‘QUVCHILARNING DEMOKRATIK VA AVTORITAR USLUBDAGI O‘QITUVCHILAR SHAXSIGA NISBATAN PSIXOSEMANTIK TASAVVURLARI **Turayeva Dilafruz Rustamboevna**	**32**
NOGIRON FARZANDLI TURLI YOSHDAGI ONALARNING PSIXOLOGIK FAROVONLIGI BILAN DEPRESSIYA, XAVOTIR VA STRESS O‘RTASIDAGI O‘ZARO BOG‘LIQLIK **Kasimova Xulkar Atabayevna**	**45**
TURLI YOSH DAVRLARIDA PERFEKTSIONIZM VA PROKRASTINATSIYA XUSUSIYATLARINING O‘ZARO ALOQADORLIGI **Nazaraliyeva Marhabo Xayitboyevna**	**52**
SHAXSDA IMPOSTER SINDROMINING INTROVERSIYA, EKSTROVERSIYA, NEVROTIZM VA IJTIMOIY TAQQOSLASH BILAN BOG‘LIQLIGI **Yuldasheva Nilufarxon Sherqo‘zi qizi**	**61**
TALABALARDA OPTIMIZM XUSUSIYATI VA MUAMMONI HAL QILISH QOBILIYATINING RIVOJLANISHIDAGI PSIXOLOGIK XUSUSIYATLAR **Ko‘chkinova Zulxumor Shohobiddin qizi**	**73**
TALABALAR IQTISODIY XULQ-ATVORINING IJTIMOIY-PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI: GENDER TAHLILI **Yuldosheva Gavhar O‘tkirovna**	**82**

PROBLEMS AND NECESSARY CONSIDERATIONS OF ECOLOGICAL AND BIOPHYSICAL EDUCATION **Tuksanova Zilola Izatulloyevna**	**90**
TA'LIM JARAYONIDA TEXNIK TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISH MODELI **Z.F. Amirova**	**95**
XIX ASR OXIRI-XX ASR BOSHLARIDA SAMARQAND VILOYATI SHAHAR AHOLISI VA MA'MURIY BOSHQARUV TIZIMIDAGI O'ZGARISHLAR **Bo'tayev Jonibek Shodiyevich**	**102**
MAQOM SAN'ATINI O'QITISHDA RAQAMLI PLATFORMALAR VA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI **Sunnatillayev Asatillo Sunnatovich**	**108**
O'ZBEK XALQ MAQOLLARI: MILLIY TAFAKKUR VA BADIIY MEROS NAMUNASI **Karimova Muqaddas Abdisamatovna**	**116**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VAZIRLIGI HUZURIDAGI
AXBOROTLASHTIRISH VA TELEKOMMUNIKASIYALAR SOHASIDA NAZORAT INSPEKSIYASI

ГУВОҲНОМА

№1564147 Фаол

"FANLARARO ILMIY TADQIQOTLAR" MAS'ULIYATI CHEKLANGAN JAMIYAT

Оммавий ахборот воситаси давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома

ЛИЦЕНЗИЯ РЕЕСТРИ БЎЙИЧА ТАРТИБ РАҚАМИ
C-5669890

СТИР (СОЛИҚ ТЎЛОВЧИНИНГ ИДЕНТИФИКАЦИОН РАҚАМИ)
312386344

АМАЛ ҚИЛИШ МУДДАТИ
05.05.2026дан - - чексиз

ЖОЙЛАШГАН МАНЗИЛИ (ПОЧТА МАНЗИЛИ)
Тошкент шаҳри, Сирғали тумани, Янги Бунёдобод МФЙ, Сергели 6а мавзеси, 8-уй, 148-хонадон

ВАКОЛАТЛИ ОРГАН
Ўзбекистон Республикаси Рақамли технологиялар вазирлиги ҳузуридаги Ахборотлаштириш ва телекоммуникациялар соҳасида назорат инспекцияси

05.05.2026 18:22
TAQDIM ETILGAN SANA

Гувоҳнома **№1564147**

Faoliyat turi

Оммавий ахборот воситаси сифатида фаолиятни амалга ошириш

Qo'shimcha ma'lumotlar

ҚЎШИМЧА МАЪЛУМОТЛАР

Оммавий ахборот воситасининг номи	Fanlararo ilmiy tadqiqotlar
Оммавий ахборот воситасининг тили	o'zbek, rus va ingliz tili
Оммавий ахборот воситасининг тури	Журнал

ТАРҚАТИЛИШ ҲУДУДИ ВА ШАКЛИ

Тарқатилиш ҳудуди ва шакли	Республика миқёсида
Viloyat	
Тарқатилиш шакли	Онлайн

License SYSTEM

05.05.2026 18:22
TAQDIM ETILGAN SANA

Materiallar ko‘chirib bosilganda **“Fanlararo ilmiy tadqiqotlar”** jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart.

***

Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.
Ilmiy maqolalar tahririyat tomonidan ko‘rib chiqiladi. Tahririyat a’zolarining jurnal ruknlariga mos kelmagan, ko‘rsatilgan talablarga mos bo‘lmagan maqolalarni nashr qilmaslik huquqi bor.

***

“Fanlararo ilmiy tadqiqotlar” jurnali 05.05.2026-yildan O‘zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi huzuridagi Axborotlashtirish va telekommunikatsiyalar sohasida nazorat inspeksiyasi tomonidan 2026-yil 5-may sanasida davlat ro‘yxatidan o‘tkazilib, 1564147-sonli rasmiy litsenziya asosida faoliyat yuritadi.

***

Yuborilgan maqolalarning barchasi “Antiplagiat” tizimida tekshiriladi.
Jurnalda nashr etilgan materiallar va ma’lumotlarning to‘g‘riligiga mualliflar mas’ul.

“Fanlararo ilmiy tadqiqotlar” ilmiy-amaliy metodologik jurnali barcha ta’lim muassasalari va ilmiy izlanuvchilarni hamkorlikka chorlaydi.

Muassis: “Fanlararo ilmiy tadqiqotlar” MCHJ
Tahririyat manzili: Toshkent shahar Sergili tumani Yangi Bunyodobod MFY 8-uy
https://fanlararotadqiqotlar.uz/